

Koulutusta, osaamista ja demokratiaa

Suomalaisen kirjoituskilpailun 2021 teemana on “koulutusta, osaamista ja demokratiaa”. Kilpailuaiheiden toivotaan innostavan lukiolaisia pohtimaan osaamisen ja koulutuksen merkitystä demokraattisen ja toimivan yhteiskunnan ja yksilön kannalta. Koronapandemian aiheuttaman poikkeuksellisen ajan kokemukset vaikuttavat myös siihen, miten koulutuksen merkitys nähdään.

Kilpailun teema liittyy suomalaisen oppivelvollisuuden kahteen merkkivuoteen: vuonna 2021 oppivelvollisuuslain voimaantulosta tulee kuluneeksi sata vuotta, ja syksyllä 2021 oppivelvollisuus laajenee 18 vuoteen ja samalla toisen asteen opiskelusta tulee kokonaan maksutonta. Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena on koulutustason nostaminen ja yhdenvertaisten koulutusmahdollisuuksien tarjoaminen kaikille nuorille.

Helsingin Suomalainen Klubi ry järjestää nyt Suomalaisen kirjoituskilpailun 14. kerran yhteistyössä Opetushallituksen, Äidinkielen opettajain liitto ry:n, Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton HYOL ry:n, Otavan ja Suomen Kuvalehden sekä tänä vuonna Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran kanssa. Kilpailun teemat liittyvät ajankohtaisiin Suomea ja suomalaisuutta koskeviin kysymyksiin.

Oikeus oppiin kaikille jo sadan vuoden ajan

Laki yleisestä oppivelvollisuudesta vuodelta 1921 oli väestön sivistyksen kannalta merkittävä uudistus. Kaikki lapset olivat oppivelvollisia ikävuosina 7–13 vuotta. Tämän lisäksi aloitettiin jatko-opetuksen suunnittelu ja myöhemmin toteutus. Lukutaidottomuus laski nopeasti alle yhden prosentin.

Vuonna 1918 kahtia jakautuneen kansan, punaisten ja valkoisten kotien lapset opiskelivat tiedon aakkosia isänmaasta ja äidinkielestä yhteisissä kouluissa ja luokkahuoneissa. Opettajien työ ja koulutoveruus rakensivat siltoja, ja kansan valistustaso nousi. Oppikoulu, ammatilliset oppilaitokset, yliopistot ja muut korkeakoulut sekä vapaa sivistystyö jatkoivat kansakoulun työtä. Koko kansa eheytyi tiedon kasvun ja koululaitoksen kasvatustyön kautta.

KILPAILUN SÄÄNNÖT

Ajankohta

Kilpailu alkaa lukuvuoden 2021–2022 alusta ja jatkuu itsenäisyyspäivään 6.12.2021.

Osallistujat

Kilpailu on tarkoitettu kaikille lukion opiskelijoille.

Kilpailuohjeet

Kirjoituksen sopiva pituus on noin 6 000 merkkiä. Työt kirjoitetaan rivivälillä 2, fontilla 12. Otsikon eteen merkitään aiheen numero.

Kirjoitukset voidaan tuottaa äidinkielen ja kirjallisuuden, historian tai yhteiskuntaopin kursseilla. Niitä ei palauteta.

Kirjoitusten arvioinnissa painottuvat kirjoittajan kyky tarkastella aihettaan kiinnostavista näkökulmista, rajata tarkastelu onnistuneesti, hyödyntää oppimaansa ja tietolähteitä sekä käyttää suomen kieltä aiheeseen sopivalla tavalla.

Kilpailukirjoitusten lähettäminen

Kukin opettaja voi lähettää kolme parhaaksi katsomaansa kirjoitusta kilpailuun sähköisesti täyttämällä kilpailun verkkosivulla olevan lomakkeen, liittämällä kirjoituksen lomakkeeseen ja painamalla painiketta ”lähetä”. Jokainen kirjoitus lähetetään erillisellä lomakkeella.

Lomakkeeseen merkitään kilpailuaiheen numero, kirjoituksen otsikko, opiskelijan nimi, lukion nimi ja osoite sekä ohjaavan opettajan nimi ja yhteystiedot. Opettajaa pyydetään myös merkitsemään lomakkeeseen koulussa kilpailuun osallistuneiden kokonaismäärä.

Kilpailun järjestäjä lähettää vastaanottokuittauksen lähetyksestä.

Kilpailukirjoitusten lähettäminen löytyy kilpailun nettisivuilta: www.suomalaisuus.fi ja **Kirjoituskilpailu 2021** -valikosta.

Arvostelulautakunta

Palkittavat tekstit valitsee arvostelulautakunta, johon kuuluvat Helsingin Suomalainen Klubi ry:n, Opetushallituksen, Äidinkielen opettajain liitto ry:n, Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry:n sekä Suomen Kuvalehden edustajat. Lautakunnan puheenjohtajana toimii professori Martti Häikiö.

Palkitsemistilaisuus pidetään keväällä 2022, Kalevalan ja suomalaisen kulttuurin päivän tienoilla. Palkittaville opiskelijoille ja heidän opettajilleen lähetetään henkilökohtainen kutsu.

Kilpailun järjestäjillä on oikeus käyttää ja julkaista kilpailuun lähetettyjä tekstejä.

Palkinnot

1. palkinto 1000 €
2. palkinto 500 €
3. palkinto 300 €

Lisäksi jaetaan kirjapalkintoja ja muita huomionosoituksia. Kolmen parhaan kirjoituksen kirjoittajien opettajat palkitaan Suomen Kuvalehden vuosikerralla ja lisäksi arvotaan muiden opettajien kesken Suomen Kuvalehden vuosikertoja.

Tehtävänanto ja aiheet

Valitse yksi alla annetuista aiheista 1–6. Kaikki liittyvät teemaan “Koulutusta, osaamista ja demokratiaa”. Kirjoita pohtiva tai kantaa ottava teksti, jossa hyödynnät vähintään kahta aineistoa. Annettujen aineistojen lisäksi voit etsiä myös oman aineiston. Jos käytät omaa aineistoa, laadi tekstisi loppuun lähdeluettelo.

Rajaa aihetta haluamallasi tavalla ja otsikoi tekstisi itse. Omaääninen, rohkea lähestymistapa ja persoonallinen ilmaisu ovat ansioksi. Merkitse valitsemasi aiheen numero oman otsikkosi eteen.

Ole rohkea ja omaperäinen - haasta lukijasi!

1. Koulu kansan yhdistäjänä ja demokraattisen yhteiskunnan rakentajana
2. Sosiaalinen media ja kansanvalta - voiko demokratiaa olla ilman puolueita, ja miten sosiaalinen media muuttaa politiikkaa?
3. Suomalainen demokratia vuonna 2040
4. Koulunkäyntiä poikkeusoloissa
5. Koulussa ennen, nyt ja/tai tulevaisuudessa
6. Mitä opin koulussa tänään, mitä koulun ulkopuolella?

Aineistot

- A. Oma aineisto, esimerkiksi teeman sopivat novellit, romaanit, dokumentit ja elokuvat.
- B. Susi Nousiainen, Mitä jos unohdan opettaa lapselleni jonkin tärkeän taidon? Ylen verkkosivut. 31.1.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11757973>.
- C. Perttu Pölönen: Kouluihin tarvitaan kysymysten vallankumous. Olli Luukkainen haastattelee futuristi Perttu Pölästä. OAJ YouTube. 1.8.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=8A6CW2rP67w&t=23s>
- D. Jukka Kekkonen & Matti Taneli, Koulutuksen merkitys on vaarassa kadota. 20.10.2020. <https://www.vartija-lehti.fi/koulutuksen-merkitys-on-vaarassa-kadota/>
- E. Kokelaat pois tulilinjalta - ylioppilaskirjoitukset rintamalla. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ajankohtaista/blogitekstit/262-sotilaskirjoitukset>
- F. Itsenäisen Suomen oppivelvollisuuskoulu. Ylen verkkosivut. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/10/26/itsenaisen-suomen-oppivelvollisuuskoulu>
- G. V. A. Koskenniemi, Koulutie-runo/laulu, https://www.lieder.net/lieder/get_text.html?TextId=9604, esim. kuoroesitys <https://www.youtube.com/watch?v=DXsz7l4WYw>
- H. Ilona Lähteenmäki, Etäopiskelusta uusi normaali. 8.1.2021. <https://aamuset.fi/artikkeli/5186220/Kolumni+Etaopiskelusta+uusi+normaali>
- I. Mitä sinä voit tehdä demokratian hyväksi? Yle Areena 24.11.2020. <https://areena.yle.fi/audio/1-50638128>
- J. Teppo Eskelinen, Enemmän demokratiaa. 7.3.2019. <https://ulkopolitiikka.fi/lehti/1-2019/enemman-demokratiaa/>

Koulutus, osaaminen ja demokratia ovat saman puun oksia

Suomalainen koulutus on kehittynyt kiertokouluista ja nelivuotisista kansakouluista koko ikäluokat yhdistäväksi peruskouluksi. Samalla koulutus on yhtenäistynyt ja tasa-arvoistunut. Samoja pulpetteja ja koulukirjoja kuluttavat koululaiset erilaisista perhetaustoista eri puolilla Suomea.

Tänä vuonna oppivelvollisuus pitenee 18 vuoteen. Tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa jatkossa joko ammattikoulun tai lukion. Koulutustason nostamisella tähdätään siihen, että jokainen nuori voisi pärjätä tulevilla työmarkkinoilla.

Koulutuksen tehtävä on tarjota osaamista elämää, ei yksin työmarkkinoita varten.

Suomi on demokraattinen maa, missä kaikilla kansalaisilla on tasa-arvoiset osallistumismahdollisuudet. Demokraattisten oikeuksien käyttäminen edellyttää tietoa oikeuksista ja osaamista käyttää niitä. Äänestysaktiivisuuden eriytyminen koulutus- ja tulotason mukaan kertoo siitä, että meillä on parannettavaa demokratiassamme.

Maailmassa on tänä päivänä tietoa ja osaamista enemmän kuin koskaan ennen. Tiedon hallinnan ja kriittisen medialukutaidon merkitys tulee entistä tärkeämmäksi. Olennaisen erottaminen epäolennaisesta ja suoranaisten valheiden erottaminen totuudesta on osaamista, jonka oppimisessa emme tule koskaan valmiiksi.

Perinteisen kouluttautumisen rinnalla kulkee myös toinen polku: se miten osaamme käyttää saamaamme oppia yhteiseksi hyväksi ja millaisia kanssaihmiä olemme toisillemme. Tälläkin polulla liikkeessä pysyminen ja tietoisuus kehittymisen tarpeesta on maalia olennaisempi. Kukapa meistä voisi koskaan sanoakaan, että nyt olen ihmisenä valmis. Joka sellaista sanoisi, taitaisi tulla samalla kertoneeksi olevansa vasta lähtöruudussa.

Toivotan teille kaikille kirjoituskilpailuun osallis-
tuville mitä parhaimpia askeleita kaikilla oppimisen
poluillanne!

Anu Vehviläinen

Eduskunnan puhemies

Mikko Pohtola

Kilpailun taustalla on edesmennyt Helsingin Suomalaisen Klubin kunniapuheenjohtaja ja Suomen Kuvalehden pitkäaikainen päätoimittaja lehdistöneuvos Mikko Pohtola. Hänen toivomuksestaan Klubiin perustettiin rahasto hänen muistokseen. Rahaston sääntöjen mukaan tarkoituksena on suomen kielen käytön edistäminen tukemalla siihen liittyvää tutkimus-, julkaisu- ja koulutustoimintaa. Rahasto voi jakaa Mikko Pohtola -palkinnon sellaiselle journalistille tai mielipidevaikuttajalle, jonka katsotaan kirjoituksissaan käyttäneen suomen kieltä erityisen esimerkillisesti ja luovasti tai toiminnallaan vaikuttaneen merkittävästi näiden päämäärien edistämiseen. Lisäksi rahasto rahoittaa lukiolaisille ja/tai opiskelijoille järjestettäviä suomalaisuutta ja/tai Suomen historiaa käsitteleviä kirjoituskilpailuja.